

D. Šubić 24.

PROGRAM POLAGANJA STRUČNOG ISPITA DEFЕКТОЛОГА U RADU S DJECOM PREDŠKOLSKE DOBI S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU

I. UVOD

Program polaganja stručnog ispita defektologa donosi se sukladno članku 28. Zakona o predškolskom odgoju i naobrazbi (Narodne novine, broj 10/1997.).

Program polaganja stručnog ispita obuhvaća sadržaje koji se odnose na rad s djecom predškolske dobi s teškoćama u razvoju.

Sadržaji se odnose na sljedeće vrste teškoća u razvoju:

- oštećenje vida,
- oštećenje sluha,
- poremećaje glasno-govorno-jezične komunikacije
- mentalnu retardaciju, autizam
- tjelesnu invalidnost
- poremećaje u ponašanju uzrokovane organskim čimbenicima ili psihozom.

Defektolozi stručni ispit polažu kao defektolozi odgojitelji i defektolozi stručni suradnici iz područja one vrste i stupnja teškoća u razvoju zastupljenih u djece s kojom rade u vrtiću.

Program polaganja stručnog ispita obuhvaća opće i specifične sadržaje s odgovarajućom literaturom.

Ovaj program sastavni je dio programa polaganja stručnih ispita odgojitelja i stručnih suradnika u dječjim vrtićima.

2. OPĆI PROGRAMSKI SADRŽAJI

2.1. Zakonsko uređenje problematike predškolskog odgoja, naobrazbe i skrbi o djeci predškolske dobi s teškoćama u razvoju

- Zakon o predškolskom odgoju i naobrazbi.
- Zakon o ustanovama.
- Zakon o socijalnoj skrbi.
- Zakon o zdravstvu.
- Mirovinsko-invalidsko osiguranje.

Pravilnik o sastavu i radu stručnih povjerenstava kao tijela vještačenja u postupku za ostvarivanje prava i drugih oblika socijalne skrbi, o sadržaju medicinske i druge dokumentacije te o vrstama i stupnju ometenosti u psihičkom ili fizičkom razvoju djece i omladine s orijentacijskom listom vrsta i stupnja teškoća u razvoju.

Državni pedagoški standard: specifične potrebe djece s teškoćama u razvoju.

Naputak za provođenje pedagoškog promatranja za predškolski odgoj i naobrazbu djece s teškoćama u razvoju.

2.2. Sustav odgoja, naobrazbe i skrbi o djeci predškolske dobi s teškoćama u razvoju

Koncepcija sustava odgoja, naobrazbe i skrbi o djeci predškolske dobi s teškoćama u razvoju.

Obilježja sustava odgoja i naobrazbe u redovitim i posebnim programima.

Rano otkrivanje i dijagnosticiranje teškoća u razvoju.

Definicije teškoća u razvoju: socijalno-psihološka, odgojno-obrazovna, rehabilitacijska, medicinska, pravno-administrativna.

Nalaz i mišljenje (objašnjenje pojedinih stavaka izrečenog članka razvrstavanja i prijedloga mjera).

Nalaz i mišljenje - izrada prijedloga odgoja i naobrazbe sukladno izrečenom članku razvrstavanja.

2.3. Ustroj i uspostava programa predškolskog odgoja i naobrazbe te skrbi o djeci

Koncepcija i programska orijentacija predškolskog odgoja i naobrazbe te skrbi o djeci.

Godišnji plan i program rada dječjeg vrtića.

Specifične potrebe djece predškolske dobi s teškoćama u razvoju.

Osnivanje dječjeg vrtića; ustroj posebnih programa odgoja, naobrazbe i rehabilitacije, programi zdravstvene i socijalne skrbi.

Stručni djelatnici:

Stručno usavršavanje i napredovanje odgojitelja i stručnih suradnika.

Upravljanje dječjim vrtićem.

Financiranje programa dječjeg vrtića.

2.4. Dokumentacija i evidencija

Plan i program rada stručnih suradnika za oživotvorenje planova i programa rada s djecom s teškoćama u razvoju.

Planovi i programi neposrednog rada s djecom u skupini i individualno, s listama praćenja.

Pripreme za rad.

Izveštaji s mišljenjima i ocjenom o uspješnosti djeteta, s prijedlozima za poboljšanje.

Dosje djeteta.

Zapisnici sa sastanka stručnih i upravnih tijela, udruga invalida i udruga roditelja invalidne djece.

Matična knjiga. Imenik djece.

3. SPECIFIČNI PROGRAMSKI SADRŽAJI

3.1. Defektolog u radu s djecom s oštećenjima vida

Klasifikacija oštećenja vida (slabovidnost, sljepoća).

Osobitosti razvoja i obilježja djece s oštećenjem vida (intelektualna, govorno-jezična, motorička, emocionalna, socijalizacijska).

Obilježja djece s oštećenjem vida i dodatnim teškoćama u razvoju:

- s mentalnom retardacijom, autizmom
- s oštećenjem sluha
- s tjelesnom invalidnošću
- s organskim oštećenjima.

Sadržaji, sredstva, metode i načini identifikacije djece sa sumnjom na oštećenje vida.

Postupak za utvrđivanje vrste i stupnja oštećenja vida.

Zadaće članova stručnog tima (stručni suradnici) u izradi godišnjeg plana i programa rada.

Godišnji plan i program rada defektologa u skupnim i individualnim oblicima rada s djecom u redovitim i posebnim programima.

Zdravstvena i socijalna skrb.

Čimbenici o kojima ovisi izrada primjerenih programa odgoja i naobrazbe.

Specifične potrebe slijepo-slabovidne djece.

Vrste i obilježja planova i programa neposrednog rada s djecom u skupini i individualno (u oblicima odgojno-obrazovne integracije i u posebnim programima).

Programi rada s djetetom u obitelji.

Program pripreme i prilagodavanja za život u domu.

Program orijentacije i kretanja.

Vođenje slijepo djece.

Program pripreme za školu.

Program vježbi razvoja opipa.

Zaštita vida slabovidne djece.

Uspostava vizualne i auditivne percepcije u slijepog i slabovidnog djeteta.

Značaj sluha i opipa u slijepog djeteta.

Aktivnosti: igra, boravak na zraku, stvaralaštvo.

Odabir, obilježja i primjena didaktičkog materijala, rehabilitacijskih, optičkih i drugih tehničkih pomagala.

Opis Brajeva pisaaćeg stroja i ogleđan rad.

Slike, crteži, slikovnice, prirodni materijali, modeli, makete, skulpture, reljefi, igračke obične i zvučne. Zvučna biblioteka.

Naočale, povećala, rasvjeta, namještaj.

Bijeli štapić, pas-vodič slijepih osoba, "zvučni semafori".

Orijentiri-oznake kojima se koriste slijepo osobe. Orijentiri u vrtiću i domu.

Priprema za rad.

Program rada s roditeljima slabovidne i slijepo djece.

Praćenje ostvarivanja programa rada.

Izvršavanje.

Programski sadržaji bitni za stručno usavršavanje odgojitelja, stručnih suradnika i roditelja.

Stručna i znanstvena dostignuća iz problematike oštećenja vida.

Literatura:

1. Stančić, V.: Adaptivni potencijali adaptacije slijepih, Fakultet za defektologiju, Zagreb, 1981.

2. Stančić, V.: Oštećenje vida: Biopsihosocijalni aspekti, Školska knjiga, Zagreb, 1991.

3. Heslinga, K.: Osposobljavanje slijepo djece za svakodnevni život, Savez slijepih Hrvatske, Zagreb, 1979.

4. Oberman, Babić, M.: Modeli stimulacije optičkih i perceptivnih funkcija u slabovidne djece, Defektologija, Zagreb, 1988.

5. Pinoza-Kukurin, Z.: Modeli stimulacije i razvoja optičkih funkcija kod praktično slijepo djece, Defektologija, Zagreb, 1988.

6. Zovko, G.: Rehabilitacija vida slabovidnih, Defektologija, Zagreb, 1988.

7. Zovko, G.: Čitanje i pisanje slabovidnih učenika, Sveučilište u Zagrebu, Fakultet za defektologiju, Zagreb, 1991.

8. Odgoj i obrazovanje učenika s oštećenjima vida u redovitim školama, Zbornik radova sa seminara "Upoznajmo se i počnimo zajedno", Centar "Vinko Bek", Zagreb, 1993.

9. Šubić, D.: Zadaće defektologa - člana stručnog tima za izradu programa pedagoške opservacije za djecu s oštećenjima vida, Predškolski odgoj s programskim usmjerenjima njege, odgoja, zaštite i rehabilitacije djece predškolske dobi s teškoćama u razvoju, Zagreb, 1993.

10. Specifični pristupi u ostvarivanju nekih programskih sadržaja u radu s djecom s oštećenjima vida (Predškolski odgoj s programskim usmjerenjima njege, odgoja, zaštite i rehabilitacije djece predškolske dobi s poteškoćama u razvoju, Ministarstvo kulture i prosvjete, Zagreb, 1993.).

3. 2. Defektolog u radu s djecom s oštećenjima sluha

Klasifikacija oštećenja sluha.

Obilježja djece s oštećenjem sluha (intelektualna, govorno-jezična, motorička, emocionalna, socijalizacijska).

Obilježja djece s oštećenjem sluha s dodatnim drugim teškoćama u razvoju.

Program pripreme i privikavanja na život u domu.

Sadržaji, metode, sredstva i načini identifikacije djece sa sumnjom na oštećenje vida.

Postupak za utvrđivanje vrste i stupnja oštećenja sluha.

Programi rada s djetetom u obitelji.

Program rada stručnog tima za izradu godišnjeg plana i programa rada.

Specifični metodičko-didaktički postupci u radu s djecom s oštećenjem sluha.

Osnovni metodičko-didaktički zahtjevi u usvajanju vještina komunikacije.

Aktivnosti: igre, boravak na zraku, stvaralaštvo.

Vrste i obilježja skupnih i individualnih programa neposrednog rada s djecom u redovitim i posebnim programima.

Pokreti govornih organa. Odgledavanje.

Vježbe u čitanju govora s lica i usana.

Čitanje govora s lica i usana.

Vibrotaktilne vježbe.

Govorno-ritmičke vježbe.

Slušne vježbe.

Daktilologija.

Mimika.

Program pripreme za školu.

Didaktična, rehabilitacijska i druga tehnička i elektroakustička sredstva i pomagala u radu s djecom s oštećenjem sluha i govora.

Priprema za rad.

Program rada s roditeljima.

Praćenje ostvarivanja programa rada.

Izješćivanje.

Programski sadržaji bitni za stručno usavršavanje odgovjatelja, stručnih suradnika i roditelja.

Stručna i znanstvena dostignuća iz problematike oštećenja sluha.

Literatura:

1. Radovančić, B.: Vrste oštećenja sluha, tipovi audio-gramskih krivulja i stupnjevi oštećenja sluha. Zbornik radova sa SSPS, Pelister, 1988.

2. Flass, O.: Rehabilitacijski postupci za malu slušno oštećenu djecu, SUVAG, 1992.

3. Lovrić, M.: Piktografska ritmika u rehabilitaciji slušanja i govora djece s pridruženim smetnjama, SUVAG, 1996.

4. Zimmerman, A.: Uvodni seminar o komunikaciji s osobama oštećena sluha, SOS, Zagreb, 1986. (drugo izdanje)

5. Mustać, V.: Zadaće defektologa u izradi programa pedagoške opservacije djece s oštećenjem sluha, Predškolski odgoj s programskim usmjerenjima njege, odgoja, zaštite i rehabilitacije djece predškolske dobi s poteškoćama u razvoju, Zagreb, 1993.

3. 3. Logoped

Klasifikacija poremećaja glasovno-govorno-jezične komunikacije.

Obilježja djece s poremećajima glasovno-govorno-jezične komunikacije.

Djeca s pojedinim vrstama i stupnjevima teškoća u razvoju i s poremećajima glasovno-govorno-jezične komunikacije (djeca s mentalnom retardacijom, s oštećenjem sluha, vida, cerebralnom paralizom, organskim oštećenjima).

Program rada stručnih suradnika za izradu primjerenih programa predškolskog odgoja i naobrazbe djece s teškoćama u razvoju.

Zadaće logopeda u izradi programa pedagoške opservacije.

Priprema i provođenje identifikacije djece s glasovno-govorno-jezičnim poremećajima.

Sadržaji, sredstva, metode i načini ispitivanja glasa, artikulacije, ritma, tempa, slušne diskriminacije.

Logopedska anamneza.

Ispitivanje govorno-jezične razvijenosti.

Dijagnostički postupci.

Diferencijalna dijagnostika.

Terapijski postupci za otklanjanje poremećaja.

Predvježbe za čitanje i pisanje.

Prostor, oprema, sredstva i pomagala u radu pri otklanjanju poremećaja glasovno-govorno-jezične komunikacije.

Logopedska dokumentacija.

Izješćivanje.

Sadržaji za stručno usavršavanje odgovjatelja, stručnih suradnika i roditelja.

Stručna i znanstvena dostignuća u području logopedije.

Literatura:

1. Škarić, I.: Govorne poteškoće i njihovo otklanjanje, Mladost, Zagreb, 1988.

2. Vuletić, D.: Govorni poremećaji, Izgovor, Školska knjiga, Zagreb, 1987.

3. Stančić, V.: Psihologija govora (skripta), Fakultet za defektologiju, Zagreb, 1982.

4. Vuletić, D.: Test artikulacije. Fakultet za defektologiju, Zagreb, 1990.

5. Vuletić, D.: Istraživanje govora, Fakultet za defektologiju, Zagreb, 1991.

6. Stančić, V., Ljubešić, M.: Jezik, govor, spoznaja, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 1994.

7. Bolfan, S.N.: Problemi glasa djece predškolske dobi, magistarski rad, Fakultet za defektologiju, Zagreb, 1994.

8. Škarić, I.: Govor i mentalna retardacija, Mladost, Zagreb, 1988.;

9. Škarić, I.: Dizarije, Mladost, Zagreb, 1988.

10. Prebeg Vilke, M.: Vaše dijete i jezik, Školska knjiga, Zagreb, 1991.

3. 4. Defektolog u radu s djecom s tjelesnom invalidnošću

Klasifikacija tjelesne invalidnosti.

Obilježja djece s tjelesnom invalidnošću.

Obilježja djece s cerebralnom paralizom.

Obilježja djece s tjelesnom invalidnošću i drugim dodatnim teškoćama u razvoju.

Program pripreme i privikavanja djeteta na život u domu.

Programi rada s djetetom u obitelji.

Program rada stručnih suradnika za izradu primjerenih programa rada.

Sadržaji, sredstva, metode i načini rada za inicijalno ispitivanje djeteta radi uvida u psihofizičke sposobnosti i mogućnosti.

Obilježja i vrste programa neposrednog rada s djecom.

Prilagodba programa rada za dijete s tjelesnom invalidnošću.

Posebni programi rada za djecu s tjelesnom invalidnošću i drugim dodatnim teškoćama u razvoju (mentalna retardacija, oštećenje vida, oštećenje sluha).

Igre, pjesmice, brojalice, zagonetke, pitalice.

Korelacija i integracija odgojno-naobrazbenih i terapeutskih sadržaja u oživotvorenju programa neposrednog rada.

Programi posebnih vježbi s djetetom s cerebralnom paralizom:

- priprema za početno čitanje i pisanje
- program za razvoj gnostičkih funkcija, vizualne percepcije i vizualne memorije, auditivne percepcije i auditivne memorije
- program za razvoj prostorne orijentacije
- program za razvoj fine motorike, prstiju i miškulature ruku taktilnim kinestetičkim osjetom
- program za razvoj okulomotorne i grafomotorne koordinacije.

Aktivnosti: igre, boravak na zraku, stvaralaštvo.

Didaktička, rehabilitacijska i druga tehnička pomagala u radu s djecom s tjelesnom invalidnošću.

Priprema za rad.

Praćenje ostvarivanja programa rada.

Izvršavanje.

Programski sadržaji bitni za stručno usavršavanje odgojitelja, stručnih suradnika i roditelja.

Literatura:

1. Soldo, N., Sabol, R., Prstačić, M.: Specifični aspekti rada s tjelesno invalidnom djecom i omladinom. Odgojno-obrazovna integracija djece s teškoćama u razvoju, Savez društava defektologa Hrvatske, Zagreb, 1984.

2. Zovko, G.: Odgoj izuzetne djece, Hrvatska akademija odgojnih znanosti i Katehetski selezijanski centar, Zagreb, 1993.

3. Predškolski odgoj s programskim usmjerenjima njege, odgoja, zaštite i rehabilitacije djece predškolske dobi s poteškoćama u razvoju, Ministarstvo kulture i prosvjete RH, Zagreb, 1993:

- Djeca s tjelesnom invalidnošću i kroničnim bolestima
- Djeca s cerebralnom paralizom s utjecajnim poteškoćama u razvoju
- Poslovi i zadaci defektologa u radu s tjelesno invalidnom i kronično bolesnom djecom predškolske dobi

4. Kompleksna rehabilitacija tjelesno invalidne djece i omladine, SDDH, Zagreb, 1986.

5. Oblici i sadržaji edukativnog i rehabilitacijskog rada s djecom i omladinom s tjelesnom invalidnošću i kroničnim bolestima, SDDH, Zagreb, 1990.

6. Čudina-Obradović, M.: Igrom do čitanja, Školska knjiga, Zagreb, 1995.

7. Škarić, I.: Govorne poteškoće i njihovo uklanjanje, Mladost, Zagreb, 1988.

8. Vuletić, D.: Govorni poremećaji. Izgovor, Školska knjiga, Zagreb, 1987.

9. Vuletić, D.: Istraživanje govora. Fakultet za defektologiju, Zagreb, 1991.

10. Brestovci, B.: Mucanje. Fakultet za defektologiju, Zagreb, 1986.

11. Zovko, G.: Rehabilitacija vida slabovidnih, Defektologija, Zagreb, 1988.

12. Zovko, G.: Čitanje i pisanje slabovidnih učenika, Sveučilište u Zagrebu, Fakultet za defektologiju, Zagreb, 1991.

13. Stančić, V.: Oštećenje vida. Biopsihosocijalni aspekti, Školska knjiga, Zagreb, 1991.

14. Škarić, I.: Dizarije, Mladost, Zagreb, 1988.